

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XXV. Quantùm lingua imprudens, importuna, irreverens,
incommodent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

De hyperbol. & hypocrit. lingua. Cap. XXIV. 655

tanti nocementi. Argue tales & audies quam facundē illi se purgare norint, & culpam in alios vertere.

§. IV.

Annales Judicium de hostibus Hebræorum hæc memorant: *Fuit, Dominus cum Iudâ, & montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant.* Currus falcatus formidandum belli machinamentum, ob via quæque discindit, omnem aciei ordinem solvit. Habitatores vallis sunt hi fugati locutiles, quorum lingua velut falcatus curribus obique perimpit, adversantia quævis disiecit, quaquam viam rapit, evolat & evadit. Ideo Christus toties in divinis scriptis suis concionibus: *Vae, inquit, vobis Scribæ & Phariseis hypocritæ,* quia clauditis regnum cælorum ante homines. Vos non intratis, nec introeuntis finitis intrare. Vobis alba lingua, mens atra. Sed nunquid non melius est, solum intus malum hæere, quam intus & foris? cur ergo Christus hanc pictam linguam toties reprehendit? Hieronymi dictum est: *Simulata æquitas, non est æquitas, sed duplex iniquitas.* Nil inest boni, quamvis inesse videatur tam corruptæ linguæ; & frequenter plus nocere potest quam auctorem fraudulenter reclus, quam apertus hostis. Quid enim ab illo larvato nequam aliud audias, quam: Ego patronus sum tuus, & ero dum superero; me semper faventissimum experieris, nec est quod malum quam tibi prodesset. Hic niger est, hunc tu Romane caveto: hæc talia è plauistro spargit lingua hypocritica.

Anastasius Manichæus (uti Zonaras memorat) cum animadverteret sibi Orientis imperium negari ob hæreseos de se suspicionem, Euphemio Constantiopolitano Patriarchâ obstitit, hypocritam linguam subsidio sibi futuram ratus, Catholica sacra & voce & scripto amplexus est, ut Imperator esset. Fuit, sed pessimus, primum enim erat Euphemium virum integerrimum sed pellere, Macedonium successorem, eadem non diu post amovere, dum Timotheum reperit, hominem sui oris & sensus. Et tamen Anastasius supra viginti quinque annos imperavit. Hæc æqua sunt iudicia Dei permittentis, qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.

Eecbolius sophista, Juliani apostatæ præceptor, linguam habuit ad omnem hypocritam eruditissimam, velut plicatilis cochlear, omni loco usurpandam. Hinc Eecbolius sub Constantio Imperatore Arrianus, sub Juliano paganus, sub Joviniano Catholicus. Verbo, verissimus Chamaeleon, illius panni colorem assumpsit, quem infudit. Sed omnium talium verissima effigies improbissimus Absalon, quem in omnium malorum voraginem præcipitavit hypocritica hæc lingua. Narrat Regum fasti, quantis simulationibus ambitiosissimus hic juvenis sui parentis aulam infamarit. Nam, *Mane confurgens Absalon, stabat juxta introitum porte in viâ, & omnem virum qui habebat negotium, ut veniret ad regis iudicium, vocabat Absalon ad se.* En regius hic juvenis velut janitor adventores excipiens, & blandissimè salutans, de quâ civitate adesset, quaesit, & ubi cujusque negotii rationem humanissimis sermonibus fuisset expiscatus, subjungebat eadem comitate: *Videntur mihi sermones tui boni & iusti, sed non est qui te audiat constitutus à rege.* Et velut iustitiae amantissimus: *Quis, inquit, me constituat iudicem super terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, & iuste iudicem?* Sed & cum accederet ad eum homo, ut salutarer illum, extendebat manum suam, & apprehendens osculabatur eum. En, quam simulatè omnia & fictè! En, quam sciverit Absalon, intus esse Nero, foris Cato. Sed tulit picta hæc lingua supplicium non pictum. Absalon medius inter cælum terramque miserabilissimè pendit, tot implexus laqueis, quot ferè capillos ferebat capite; tribus insuper confossus lanceis, ut quem & cælum & terra respuerit, triplici dignum morte. Ita tandem Deus

A in hæc piacula linguarum animadverit, quandoque serâ, sed seriâ ac severâ castigatione. Sapiamus alienis damnis. Illud Jobi repeto: *Non respiciet in conspectu eius Iob cap. 13. omnis hypocrita.* Cum ergo loquimur, det lingua præcuncti honorem cordi, ita ut quod hoc cogitat, illa proferat. *Vita quæ pari cum verbis ambulat gradu, approba est.*

I CAPUT XXV.

Quantum Lingua IMPRUDENS, IMPORTUNA, IRREVERENS incommodent.

Si cui inter priscos nobile fuisset ingenium, & vultus deformis, dicere solebant: Animus illius male habitatus. Hoc dicto Æsopus præcipue notabatur, qui sapientum plurimos superabat ingenii acumine, sed quia omnis in eum deformitas confluisse videbatur, mens ejus in fœdâ domo habitare dicebatur. Hic ipse à cenâ domum rediens, canem allatrantem sic allocutus est: *O canis, canis, si hac pessimâ linguâ fruimentum tibi emerres, mihi supra canem sapere videreris: sed quia hac ipsâ non nisi sustinuum mereris, mihi aliud non es, quam imprudens & imprudens canis.*

Alphabetum Romanum post statilem illum characterem H. de quo supra, litteram Longam proponit, in qua plures numerantur vitiosæ linguæ: inter has agmen ducunt *Imprudens, Importuna, Irreverens* Lingua, quas latrantibus catellis rectè comparaveris; qui hoc unum efficiunt, ut cum aliter tranquillari nequeunt, fustibus & lapidibus in eos agatur. Proderit ergo scire, quâ ratione horum catellorum larratus ad silentium componendi. Igitur jam de *Imprudente, Importuna, Irreverente* linguâ differemus.

§. I.

Lingua *Imprudens* non malè confertur navi onerariæ, quæ adverso flumine trahitur, cui tamen nauticus explorator deest; hæc mille periculis obicitur. Si desit linguæ Timor Dei, qui velut vias prætenet, in vada & scopulos millies impinget, ut verissimè dixerit Siracides: *Labia insipientis præcipitabunt eum.* Lingua *Imprudens* & incircumspecta, illas Ecclesiastæ leges unâ liturâ expungit. Legem tulit Ecclesiastes istam: *Omnia tempus habent, & tempus tacendi, & tempus loquendi.* At lingua *Imprudenti* semper est tempus loquendi. Hinc errores innumeri. Si quis ergo in numerum velit referre, quoties hæc excors & temeraria lingua cespitet, offendant, aberrer, corruat, idem sibi operæ sumet, ac si transvolantes supernæ aves numerare nitatur. Hoc tamen commodi habet hæc lingua, quòd ea, si nota sit, plerumque parum fidei habeat; non nisi apud sui similes chara.

Ut ergo hoc malum è facie noscatur, *Imprudens* linguæ insignia hæc sunt: Nullam in dicendo, loci, personarum, temporis rationem habere; priusquam interroget vel audias, respondere; loquentem alium temerè interpellare; proferendum sermonem nihil examinare; obvia quævis narrare; aut omnibus obviis, qui quid occurrerit, commemorare; nulli loquendo cedere; in omnibus controversiis uni sibi victoriam deponere; decorum, quod sermonis regula est, penitus non curare; nihil meditatè dicere. Hæc linguæ *Imprudens* signa non fallacia. Quòd si hæc lingua magnæ sit auctoritatis, & necdum in vulgus nota, plurimum potest obesse: exemplo rem demonstramus. Quis ævo Hieremiæ propheta Hierosolymis sanctior Hieremiâ? quis interitum populi uberioribus lacrimis deflevit quam Hieremiâ? & tamen unica magni nominis lingua hanc ipsam sanctissimum vatem tanquam utris proditorem apud omnes

nes proclamavit. Cum enim Chaldei Hierosolyma obsidione cinxissent, & Hieremias expugnationem urbis palam prædixisset, nec tamen ulli civium ad frugem bonam se recipere, vates in agrum Benjamin exiit, & quidem eo tempore quo civium transitus nondum erat prohibitus. Hieremiam exeuntem è portâ observavit Jerias, & mox in virum sanctissimum irruens: Tu, inquit, ad Chaldeos profugis. Paraverat vates abitus sui causam reddere, at ille surdis auribus, quidquid diceretur, exclusit, & mox vincum ad urbis principes pertraxit, velut transfugam & proditorem. Tantum valuit unius linguae auctoritas, ut sanctissimus vates (quem antea summi, tunc adorabant, quem omnes appellabant his vocibus: *Ora pro nobis Dominum*) non tantum sanctitatis opinionem amiserit, sed ob unicam inconsideratam linguam pejoris habitus quam pessimum proditor, colaphis percussus, flagellis caesus, in carcerem detrusus. Lingua Jeria pluribus se vitiis laborare ostendit, & tamen causam suam evicit. Et omnes crediderunt illi. Tanti est vel unica Imprudens lingua.

Joannis Baptista auctoritas apud cives Hierosolymæ summa fuit, ita ut si unus ille annuisset, in Messiam receptus fuisset, & tamen omnes Baptiste conciones tantam Christo dignitatem conciliare non poterant, quin eam apud suos improbius Caiphas elideret unico hoc dicto: *Vos nescitis quidquam, nec cogitatis, quia expedit nobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Ab illo ergo die cogitaverunt, ut eum interficerent.*

Nabalis imprudens lingua erga Davidem.

1. Reg. 22. 5. & 10. & 11.

Nabalis, ille stultorum facile princeps, qui tamen in rem suam non adeo stulte sapiebat, quam Imprudens fuit linguae. Cum enim David penuria compulsus sibi suboque militi commearus aliquid humanissime petisset, imprudentissimus Nabal vociferari: *Quis est David? & quis est filius Isai? hodie increverunt servi, qui fugiunt dominos suos. Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum quæ occidi conforibus meis, & dabo vris quos nescio unde sint? Hæ voces per jugulum Nabali rediissent, imò omnem illius familiam ad internecionem delevissent, ni Abigail Nabalis conflixit ortum hoc incendium prudentia sua extinxisset: mox enim cum liberalissimo commearu advolans Abigail, & Davidi supplex ad genua accedens: *Ne ponat oro, inquit, dominus meus rex cor suum, super virum istum iniquum Nabal: quoniam secundum nomen suum stultus est, & stultitia est cum eo, vocem prudentem & sanam ab eo nemo expectaverit, jam notus est, & quamvis intus sibi canat, stulte tamen omnia & incaute agit: hinc tam fatuas voces extrudit cum à se exit. Sit ergo venia tam barbaræ infantiæ. Omnia quæ peroravit, prudentissimè persuasit, & mariti linguam imprudentissimam correxit tam liberali consilio.**

§. II.

IN propugnaculis, portæ non prius referantur, quam oculi in omnem partem emissi tuta omnia pronuntient. Imprudens lingua hujus moris negligentissima, rationi tantum temporis non permittit, dum illa circumspiciat, num sermonis ostium turo referendum: patulas semper vult esse fores lingua Imprudens, veluti nocturnæ atque dies patet attri janua Ditis.

Lingua non prodeunda non præmissio antecessore intellectu.

Cæco, cui opem negant oculi, ferunt manus, dum viam præterant, aut baculum pedum ductorem dirigunt sic linguae faciendum foret, nunquam illi prodeundum, non præmissio antecessore intellectu: circumspicere ubique præcedat necesse est, aut in præceptis ibitur. Quis unquam expendit numos quin eos contempletur, ne quatuor asses det pro sestertio? Lingua Imprudens verba, prout in buccam veniunt, effundit, nimis illi lentum negotium videtur, voces expendere, & ad libellam examinare. Ita verba quæ data porta ruunt, evagantur, volant. Nimia verborum profusio, evidens pene lignum

Nimia verborum

A imprudentia. Non potest mens in tantâ profusione feracitatis providere, ne quid elabatur inconcinnum, temerarium, imprudens, fatuum; non magis quam ex alto protusum corpus, quâ parte primum, quâ postremum terram tangat, prospicere potest. Qui moderatur sermone, suos, doctus & prudens est.

Epictetus in convivio eam censet linguam admodum imprudentem, quæ in maximâ varietate & copiam tam ferinæ & altissimi, quam aprugnæ carnis, insuper tamen & pisces petit: ita Deus proponit nobis gubernationis & providentiæ suæ admirandam seriem connexionemque causarum tantam secula: hic imprudentissima lingua sit, quæ alia postulet, aut meliora; ita magnæ quoque imprudentiæ est, si diutius spernat tenuiorem: nullus enim equus alteri equo unquam obicerit: Sum melior te, quia plus pabuli habeo, quia mihi frenum inauratum, regmen holosericum, ephippium acutum pictum est. Sed si posset, diceret: Sum velocior te, sum te tractabilior, & ideo melior. Sic omne animal ex virtute & vitio sibi propriis melius deteriusve judicatur.

Idcirco, inquit Epictetus: *Præscribe jam tibi formam quandam, & legem quam custodias: quæcumque & ipse recom, & in congressibus hominum observes. Ac majorem quidem ex parte silentium præstetur, aut necessaria dicantur, cæque pauci. Raro autem cum se obtulerit occasio, ad dicendum venimus, sed non quidvis dicemus: non de gladiatoribus, non de ludâ Circensibus, non de cibis aut potionibus, quæ res passim inculcantur. In primis autem de hominibus, cum verba sunt, ne eos vel laudemus, vel comparemus, caveatur. Epicteti monita, Hippocrensis præsul Augustinus auctoritate quæ valet maximâ, confirmans: *Custodi ergo, inquit, vias tuas, & idcirco (quod est idcirco) & imprudens locutor) & noli delinquere in lingua tuâ: perpende quod dicturus es examina, consule interiorem veritatem, & sic profer ad exteriorem auditorem.**

Non malè lingua imprudens comparatur illi gallo gallinaceo, de quo hæc habet vetus apologus. Fures in domum pauperissimam clandestino meatu subreperunt; at nihil ulpiani repperunt, quod Lavernæ placere posset, præter gallum gallinaceum, sed macie totitidum. Cumque in hunc culter expediretur: O mei domini, ait gallus, liceat mihi vivere liberalitate vestra; ego cente hominibus prosum, horas nuntio, ad labores excito, vivum sum horologium. Hanc ipsam ob causam, ajunt illi, jugulandum es, cum eos excites, quorum vigiliantia nostros conatus impedit. Ita ferrum recepit miles. Sic imprudens lingua primò omnium ferit seipsam, & suo sibiimento accersit malum, ita & suo domino semper plurimum nocet. Nam

Pleraque in præceptis trahit, etiam se quoque Imprudentia. Et quis est qui non suo se cultro quandoque lædat? Tanto magis admirandus Pambo septuaginta annorum senex, qui animam acturus: In hanc horam, ajebat, non pœnit me ullius sermonis, & sic ad Deum abeo, ut qui necdum pius & religiosus esse cæperim. Optime monens Siraçides: *Si est tibi intellectus, inquit, responde præceptis: si autem, sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato, & confundaris. Honor & gloria in sermone sensati, lingua verò imprudentis subversio est ipsius. Sed jam Importunam quoque linguam discamus nosse.*

§. III.

Impertuna lingua priori non dissimilis hac parte, quod & ipsa loquendi attributiones, locum, personam, tempus minimè curet. Lingua Importuna rusticianis ocreis induta sonoros glomerat gressus, nullas pulsat fores, sed veluti notus fidicen tabernam irruit. Ad rem dixit Salomon: *Sermo opportunus est optimus. Importunus, autem velut immatura uva bellum movet dentibus. Sæpe botri generosissimi in dolis acerbis sunt, quia solis defectu nondum maturi sunt. Sic lingua importuna non tam re peccat, quam modo; maruitas illi deest. Quem.*

De imprudente, import. irrev. linguâ. Cap. XXV. 657

Quemadmodum verò is importunissimus dicitur, qui à longo itinere fatigatum invitat ad ambulandum: ita lingua hæc molestissima est, cum verbosâ oratione narrare incipit quod omnes jam ante norunt; aut cum alieno tempore prolixum sermonem ingerit auribus adeo nauseantibus, ut illis etiam oculi consentiant, & in somnum faciant.

Antequam Spiritus sanctus Apostolos linguis igneis docuisset loqui, habuerunt sanè Apostoli linguæ Importunæ non minimam partem. Nam in ultimâ Domini cenâ contendeant quis eorum videretur esse major? Importunissime prorsus. Irasc, ô viri! istud litigii movendum hoc tempore, hoc loco, Domino vestro jam ad crucem trahendo? Importunæ hoc linguæ illustre specimen fuit.

Cum Elias vates quadrigis igneis in altum âvectus fuisset, filii prophetarum ad Eliæum confluentes: Ecce, inquit, cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes, qui possunt ire & quærere dominum tuum, ne forte tulerit eum spiritus Domini. & projecit eum in unum montium, aut in unam vallium. Quibus ait Eliæus: Nolite mittere: Cœgerintque eum donec acquiesceret, & diceret, Mittite. Ita missi sunt quinquaginta viri qui Eliam triduo sollicitè quæserunt, sed Eliam nusquam invenerunt. Demum ad Eliæum reversi nuntiaverunt, inanem quærendi operam à se sumptam; non inveniri usquam quem quæsisserent. Ad quos Eliæus: Nunquid, ait, non dixi vobis, Nolite mittere? Sciebam equidem frustra hoc futurum, sed quia importunissime insistitis, cedendum arbitrabar importunitati vestræ. En, quam bellè & hic Importunam linguam eventus convicerit.

Importunitatem notaturi sacerdotes Ægyptii, Muscam pingeant: eam enim ut sapius & assidue repellas, tanta tamen importunitatis & impudentiæ est, ut identidem redire & infestare eundem minime vereatur, nusquam non molestâ, siue stes, siue deas, jaceas, ambules, siue legas, scribas, edas, bibas, dormias, seu loquaris, seu taceas, adest illa centies repullâ, & jam faciem occupat, jam verticem oberat, jam manus vexat, infesta semper & importuna, nulli rei nisi fastidio de se concitando nata. Hinc Tullius narrat fuisse qui importuni gerronis linguam exire frustra tentavit, tandem puero dixisse: Abige muscas puer. En Importunæ linguæ præclaram effigiem, Muscam.

§. IV.

Similem muscam, hoc est, Importunæ linguæ hominem expertus est vates Venusinus qui rem facere narrans: Ibam, inquit, more meo, viâ urbis celeberrimâ, & nescio quas poeticas nugas versabam animo, erâmque in illis totus, cum unus aliquis nomine tantum mihi notus accurrat, & prehensâ manu salutans: Quid agis, inquit, hominum suavisime? Ego præclare me valere, & ipsi omnia fausta cupere respondi; & quoniam ab illo quamprimum abire cogitabam, quæsi nunquid mihi mandaret exequendum? At homo importunus unâ progredi, & simul plurima garrire exorsus: Vt scias, agebat, mi Horati, etiam ego inter doctos numeror. Cui ego: Tanto, inquam, mihi charior eris & pretiosior. Sed simul anxie circumspiciebam, quâ arte tam importunam linguam à me amoverem. Eâ de causâ jam celerius incedebam, interdum subsistebam, jam in aurem puero aliquid immurmurabam. Cum necdum importunus ille valediceret, sudare etiam cæpi, qui aperte irasci maluissem. Interim alter varia importunissime garriebat, & jam urbis ædificia, jam plateas laudabat. Ego ad omnia non nisi stomachoso silentio respondebam. Tandem alter suam importunitatem parum gratam esse animadvertens: Ut video, inquit, abire à me cupis? sed frustra es. Non sino me tam citò à te avelli; quocunque iveris, sequor: Hic Horatius modestè:

A Quam tu, ait, viam insistas? sanè nil opus est te mecum fatigari; ego ad egrum, tibi, sat scio, non notum reviam. Domus hæc remotissima est, trans Tiberim sita: prope hortos Cæsaris. At ne sic quidem importuni oris homo absteritus: Nihil, inquit, habeo quod agam, nec piger sum; libenter ambulo: assiduus te comitabor. Jam Horatius sibi visus est occisissimus. Mox alter seipsum importunissime laudans, & celerimum poetam, & sentissimum saltatorem, & suavisimum cantorem homo inanissimus jaçebat. Horatius sermonem interrompendum censebat, quo celerius loquacissimus homo dicendi finem reperiret. Sed nec hoc successit. Ita tres horas consumpserunt, cum molestissimus ille assessor: Quæso te, inquit, huc mecum concede, si me amas, & juva expedire hanc litem; ad iudicium vocor, & voco. Horatius: Frustra, inquit, me rogas, nulla mihi juris civilis notitia est: deinde ira fessus sum, ut pedibus consistere non valeam. Et scis, jam pridem ad illas, quas dixi, ædes

B propero. Cui mox importunissimus comes: Ambigo, ait, quid mihi faciendum: num te, an causam meam relinquam: Me oro relinque, ait Horatius, ut jus tuum possis prosequi. Non faciam, ait alter, & cæpit prædere Horatium agrè sequentem. Gerra iterum & fabulæ, ac prolixus sermo. Inter has moras importunæ linguæ, occurrit Aristius utrique notus; consistunt unâ & colloquuntur. Hic Horatius omnibus signis & nutibus rogare Aristium, ut liberaret ab homine longè importunissimo. Sed Aristius homo falsus, & dissimulans se intelligere quid Horatius velit, sermonem abruptit, & subducit se: ita miserum sub culero relinquit. Tandem importuni comitis adversarius occurrit, quem ille mox invasit, & in jus ambulare cœgit. Ita demum Venusinus importunissimæ linguæ crepitaculo subtraxit aurem. En nobilissimum paradigma tam garrulæ importunitatis.

C Sunt qui sermones texant non improbos, sed quia loco, personis, temporis tam nihil conveniunt, probati minime possunt. Quædam domi dicta sine culpâ forent, in templo gravem offensam contrahunt. Ita quod sanus sine vitio interrogaret, ægrotus tam non opportunè quærit, ut ille merito sic monendus videatur: Quid tibi, obsecro, mi æger, cum quæstionibus tam importunis? quid ad te quæso, quid in Gallis, in Italiâ, in Hispaniis rerum agatur: quære tu potius quid in cælo fiat, quis apud inferos sit status. Hæc ad te: cetera sanctius ignorabis.

Importuna igitur lingua tam reprehensibilis est, atque aliæ cum vitio conjuncta, in precibus tamen mirè lingua etiam commendatur. Importunitatem Deus in precando unice probat: quod quis importunius, hoc & efficacius Deo preces adhibet. Violenti cælum rapiunt, importuni impetratum auferunt. Odit Deus lentos illos ac desidiosos precatores, qui ut camelus pedatim gradiuntur, sapius subsistunt, otiosè sequuntur, nullam vim adferunt nec ad agendum, nec ad dicendum. Collaudavit Christus viduam quæ impium iudicem importunitate solâ officium facere cœgit, & jus obtinuit. Deprædicavit & illum importunum hominem, qui tres panes usque, & usque pullando ac rogando impetravit ab amico, quem importunis precibus lecto excussit. Ardorem mentis & præclaros impetus à nobis Deus exigit: nemo unquam Deum importunè rogaverit, si rogaverit submisè. Jacobum Isaac filium Deus commendavit, qui multa nocte luctatus cum angelo, demum precationem faultam importunè postulans: Non dimittam te, inquit, nisi benedixeris mihi. Sunamitidem Deus exaudivit quæ Eliæ pedes apprehendit, non dimissura, dum filio reducem vitam impetraret. Chanaanam Christus voti compotem dimisit, quæ importunis clamoribus filia valerudinem extorsit, non sine laude. Idem amantissimus Dominus à duobus illis viatoribus Emaunta tendentibus, cogi se passus est ad ingressum tabernaculi.

ingressus

ingressus est, & symbolum suum liberalissimè persolvit. Angelus Christum in Oliveto suomet sanguine manantem, eà firmavit oratione, è quâ & nos disceremus, importunâ linguâ in precibus neminem uti, quoniam optatum à Deo responsum impetret. Sed aliud est cum Deo, aliud cum homine loqui Importuna lingua : si cum hominibus loquaris , è re bonâ plerunque facit malam; si cum Deo, è re malâ sæpissime bonam. Tanti momenti est importunitas opportuna. Istud ergo potissimum linguæ Importunæ discendum , quo loco, quo tempore, apud quos loquatur . Sequitur Lingua Irreverens.

§. V.

Lingua Irreverens eò derisionem superat, quòd non homines solum, sed Deum, Dei Matrem, divos cæ-
lestes, Christiana sacra factiis audent convellere. At vel-
lissimus jocus in Deum aut divina dictus, magni
periculi loco habendus: Deus sanè non irriteretur, quod
supra demonstratum est. Eliseum vatem quadraginta
duo pueri non tantùm ut calvum senem ludibrio ha-
buerunt, sed quia ab idololâtris parentibus sic edocti
erant & incitati, etiam ut Dei prophetam linguæ irre-
verenti affecerunt. Ut ergo parentes in prole puni-
rentur, irsi duo è silvâ subito proruentes, quadraginta
duos pueros miserè disceperunt. Imago hoc fuit Chri-
sti in rupe Golgothæa irsi. Quânta linguarum irrever-
entia Hebræus furor patiensissimum Servatorem affec-
cit in cruce? Et licet Judæi Christum in crucem non
eegerint manu, certè tamen linguis crucifixerunt. Non
fuit hoc illis impune, Elapsi quadraginta duobus annis
à Christi morte, irsi duo validissimi, ex idololatriæ ne-
more progressi, Vespasianus & Titus, Imperatores
Romani, Hebræam gentem fœdè lacerarunt. Ita me-
rebantur, Psemonuit Christus: Ego demonium non ha-
beo, sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego
non quero gloriam meam: est qui querat & judicet. Quo-
sivit & judicavit, quamvis dilato in annum quadra-
gesimum secundum supplicio.

Hoc cuius hominum insignem conciliat famam, si de nemine non reverenter & honorifice loquatur, praesertim si magistratur, praesides tam sacros quam politicos singulari observantia colat. Nam qui nulli mortalium parcat, sed modò hos, modò illos linguae proterviti flagellat, adversus nullum reverentiam adhibet, profectò nec superis parcat, in Deum, Deique matrem, ceterosque cæles iniquis & irreverens. Irreverentia linguae cognata est blasphemiae. Hoc propriè videtur spectare lingua illius juvenis, de quo supra demonstratum est, qui cum socio ad graves verborum contumelias descendit, denique à verbis ad manus & ad ferrum uterque venit. Dum congregiuntur & gladiis punctim agunt, juvenis ille irreverentem proflus & impiam vocem in Dei Matrem emisit. Illico vox à caelo excepta est. Nam dum ore aperto fuit, antagonista in patulas etiamnum fauces ferri mucronem eà vi intorsit, ut protinus conciderit. *Hoc habet.* Hoc linguae ac gutturi debebat vulnus, ut unde peccatum prorupisset, illuc irrueret supplicium.

Clamar poëta vetus: *Fortunam reverenter habe*. Ego magis clamandum cenſeo: De Deo & divinis reverenter loquere, neque ſacrarum paginarum verba facietis miſce. Celeres ſunt aures Numinis; antequam loquaris, audiunt. Diſcamus moniti, Prudenter, Opportunè, Reverenter loqui.

Monost. Frons aperta, lingua parca, clausa mens, regnum tenent.
Trochaic. Irreverentis linguæ sæpe sunt juvenes, qui ætatis aut

Irrevertentes linguae laepe sunt juvenes, qui etatis aut dignitatis aliorum vix ulla ratione habita vicies loquuntur, antequam vel semel interrogentur. Necdum enim illud Socraticae didicerunt; *Primum audias ne respondas verbum*. Grande vitium est, fermoneum alterius, praeteritum te dignioris, interpellare. Lcx est in religiosis fami-

A liis, in ille quem Majorum quis alloquitur, eum submis-
se ac sine interpellatione audiat. Lex hæc in omni bene
moratâ domo vigeat. Facillimè hic in reverentiam pec-
catur, quando cumque alterius sermo temere interpellat-
ur. Optimè fecerit, qui monetur aut reprehenditur, si
orationem finiri sinat, nec statim ab extrema parte ver-
bi confugiat, sed lentè ac modèstè omni reprehensio-
natione finita dicat: *Domine ignosce, non repetam hanc cul-
pam.* Aut: *Licetne paucula proferre?* Hic alter jam magnam
partem victus est. Quod si verbum verbo reddatur, &
reprehensio sermo turpiter interrumpitur, nunquam
coalescet amor, sed nec debita reverentia observabitur.
Nam qui alieni sermonis interpellator est, aut rusticus,
aut superbus, aut impotens sui est. Interpellatio des-
ectum reverentiæ semper arguit. Non enim permittit
expleri sermonem, five admonitio sit, five oburgatio,
five præcepto. Quos mores Salomon graviter peritlin-
gens & Qui, ait, prius responder, quam audiat, stultum se esse
demonstrat, & confusio dignum. Idem & Siracides mo-
net. In medio sermonum ne adicias loqui.

Huic Irreverenti Linguae affinis est, quam recte Audacem nominemus aut Impudentem; hac enim petendo nonnunquam est audacissima. Herodias filia, illa saltatrix puella nimis ad audendum projecta & impudens, pro tripudio quod Herodi & convivis exhibuit, bellaria nimium pretiosa postulavit, caput Joannis Baptistae. Herodes rex pollicitus fuerat non negandum petituræ, licet dimidium regni peteretur. At illa impudens lupa id petiit quod pretio sui vel centum regna longissime superavit.

Sed nec Apostoli ab audaculâ hac lingua penitus im-
munes. Duo Zebedei filii ad petendum factis animos,
per matrem, quam subornaverant, consensum in Christi
regno principem petunt; ita quidem ut alteri dextra, le-
vâ alteri Christum regem affidere liceat. Irasci, ô boni
fratres, sine sudore, sine sanguine confendendum si-
lum? Certandum prius, et luctandum cum hoste non
uno. Petitio vestra non mala, sed audax. Qui nimium
rogat, hoc sæpe agitur ut nihil impetret. Qui tam aud-
acter petit, docet alterum audacter negare.

C A P V T XXVI.

*Linguae malè IMPRECANTIS, seu maledice
damna ingentia, maxima proponuntur.*

Narrat Caelius Rhodiginus, Abdalam Saracenum interrogatum, quid in hoc Orbe vellet in theatro spectare dignissimum, & mirissimum videretur, respondisse: Videri Hominem. Caput in homine vellet arx turrita, cuius structura longè artificiosissima est. Illud autem nonnemo cum indignatione quaesierit: Cur Natura in rebus omnibus solertissima, humani capitis sentinam, nasum, in medio vultu collocarit? magna hæc iniuria videtur in imaginem tam absolutam. Et fuit oris blasphemii homo qui ausus scribere: Deus cloacam capitis mediâ facie collocavit: si ego vel architectus fuisset, vel architecto à consiliis, unum dextaræ osculum fronti inferuissem, unam aurem dextro latere, insculptam autem collocasse nasum. Igur nasus cerebri, os animi sentina est: nam sicut ille sordes à cerebro, ita hoc à animo purgamenta recipit. Nullum fimerum, nec mephitis ulla tam gravem odorem spirat, atque os illorum. Optime Caelius: *Fæctens sermo, inquit, putrida menti indicium.* Et nihil est quod fæctius dens, & felle macerata vox non concutiat, nam luro eodem conspirat omnia. Os Lingæ velut cordis epistomium est, quidquid enim impit in malum velut cordis epistomium est, quidquid enim impit in malum egessiones, etiam IMPRECATIO est, seu maledictum. Lingua malè Imprecans, seu, Maledica, gravissimum Orbis malum. Præclare dixit Tullius: *Nihil est tam volute*